

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības plāns pārejai uz aprītes ekonomiku 2020. – 2027. gadam

Ērika Lagzdiņa
VARAM

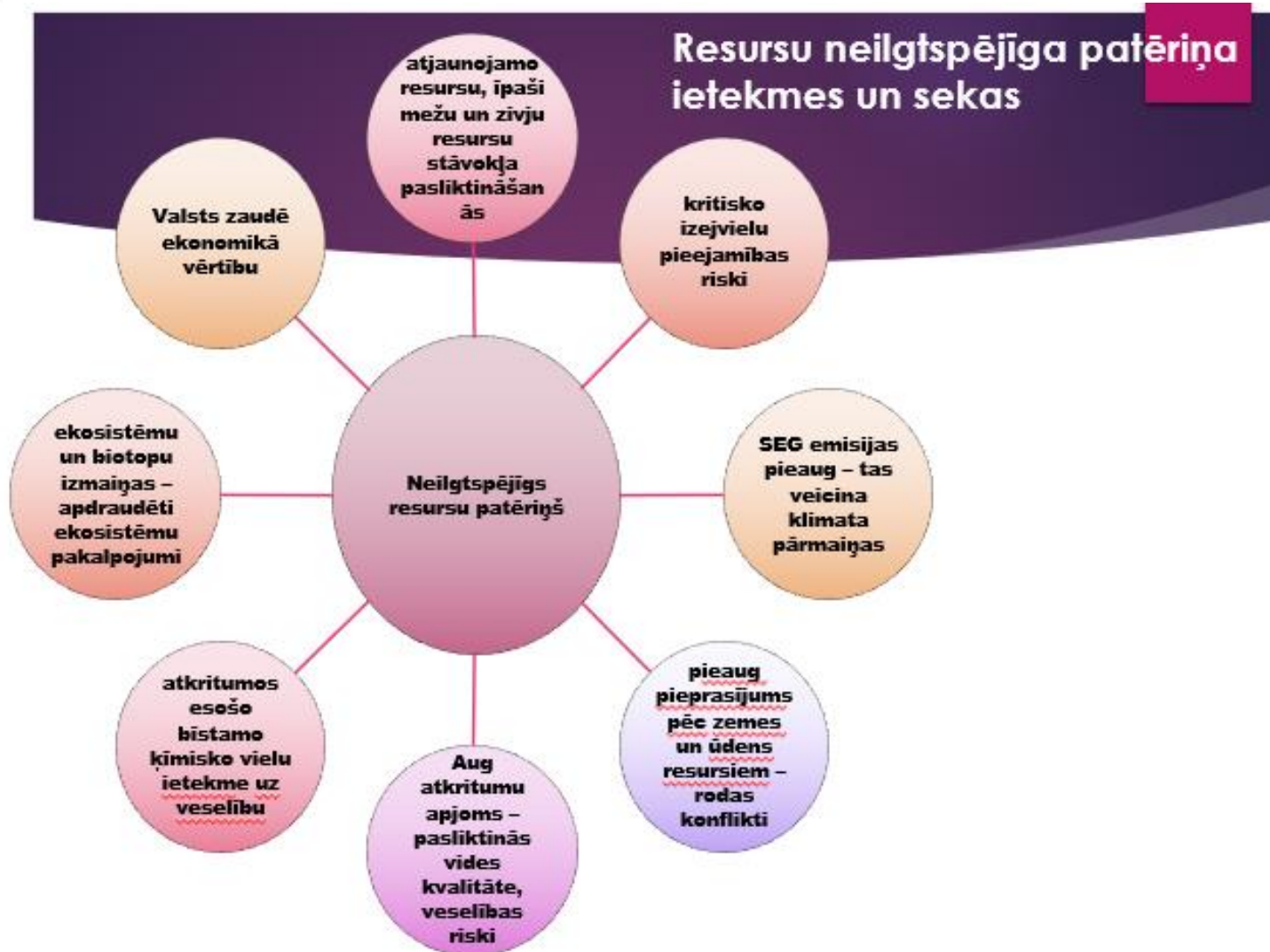
Vides aizsardzības departaments

03.06.2020.

LPS komitejas sanāksme

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

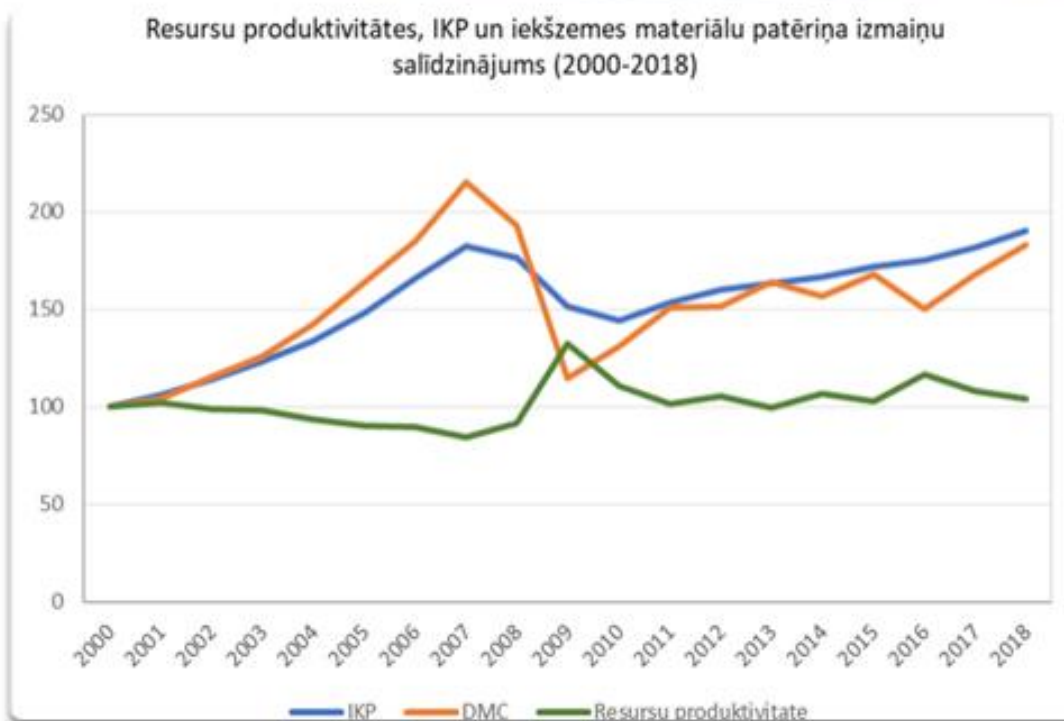

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Resursu izmantošanas atsaiste no ekonomiskās izaugsmes Latvijā

Resursu produktivitāte raksturo kopējo materiālu daudzumu, kas valstī tiek izmantots saimnieciskajai darbībai. Šis rādītājs parāda, vai notiek dabas resursu izmantošanas un ekonomiskās izaugsmes (ko raksturo ar iekšzemes kopprodukta pieaugumu) atsaiste, kas ir viens no valsts ilgtspējīgas attīstības rādītājiem.

Resursu produktivitātes, IKP un iekšzemes materiālu patēriņa izmaiņu
salīdzinājums (2000-2018)

Avots: CSP, 2019

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Aprites ekonomika

Aprites ekonomikas būtība ir maksimāli lietderīgi (efektīvi) izmantot resursus ražošanā un sadzīvē, panākot, ka produkti, materiāli un dabas resursi saglabājas ekonomiskajā apritē pēc iespējas ilgāk, tādējādi samazinot radīto atkritumu apjomu un ietekmes vidē.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Trīs vispārīgas stratēģijas, kā samazināt materiālu patēriņu un veicina aprites ekonomikas ieviešanu (1)

Noslēgtu materiālu ciklu veidošana

- ✓resursu maksimāli efektīva izmantošana ražošanā
- ✓ļauj samazināt primāro resursu ieplūšanu ekonomikā
- ✓pēc iespējas mazāk resursu aiziet atkritumos un emisijās

- ✓būtiska ir pieeja jaunām **tehnoloģijām**
- ✓arī **otrrreizējo materiālu** (tādu, kas jau ir bijuši ražošanas procesā vai iegūti no rūpniecisko vai sadzīves atkritumu pārstrādes) atkārtota izmantošana ražošanā
- ✓otrrreizējas izmantošanas pamatā ir strikti izejvielu kvalitātes standarti.
- ✓viena no iespējām ir "**kaskādes princips**", kas nozīmē, ka viena procesa vai nozares atkritumi un blakusprodukti kļūst par cita procesa/nozares izejvielām (rūpnieciskā simbioze)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Trīs vispārīgas stratēģijas (2)

Materiālu plūsmas palēnināšana

- ✓ lai ekonomikā netiktu ieplūdināti arvien jauni resursi jaunu preču radīšanai, bet gan **lietderīgi tiktu izmantotas jau saražotās preces/vērtības**
- ✓ veicina, maksimāli paildzinot katra saražotā produkta/preces **lietderīgo izmantošanas laiku** tā sākotnēji paredzētajām funkcijām
- ✓ **produkta izstrādes/ dizaina** posmā paredzēt tādas tā kvalitātes, kas nodrošina preces izturību un kvalitāti, lai tā kalpotu ilgi
- ✓ **prece ir labojama**, kas ietver nomaināmas, atjaunojamas vai uzlabojamas/aizvietojamās detaļas
- ✓ **labošanas pakalpojumu** attīstīšana un pieejamības nodrošināšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Trīs vispārīgas stratēģijas (3)

Materiālu plūsmas sašaurināšana

- ✓ ļauj samazināt pieprasījumu pēc jauniem materiālajiem resursiem/precēm;
- ✓ lietderīgi/ pilnībā izmantojot ekonomikā jau esošos resursus un preces;
- ✓ iespējams ar jaunu ražošanas tehnoloģiju attīstību, kas ne tikai uzlabo materiālo resursu pilnīgāku izmantošanu, bet arī **samazina nepieciešamo resursu daudzumu preču ražošanā un to dažādību produktos**
- ✓ **dalīšanās ekonomika**
- ✓ **pāreja no precēm uz pakalpojumiem**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku: Eiropas Savienības politiku konteksts

- ❑ Eiropas Komisijas 2.12.2015. paziņojums “**Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku**” (COM(2015) 614 galīgā redakcija) ietvēra pasākumus, kas pamatā tika vērsti uz risinājumiem atkritumu apsaimniekošanā, nepietiekami integrējot aprites ekonomikas principus citu nozaru politikās.
- ❑ 2019. gadā EK nāca klajā ar paziņojumu par “**Eiropas zaļo kursu**”, kas daudz skaidrāk iezīmē to, ka izaugsmes veicināšanai un tās atsaistīšanai no dabas resursu izmantošanas un aprites ekonomikas kā izaugsmes potenciāla izmantošanai nepieciešama saskaņotība un aprites ekonomikas principu integrēšana dažādu nozaru politikās.
- ❑ EK 11.03.2020. paziņojums “**Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns**. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” (COM(2020) 98 final) iezīmē iniciatīvas, kuras skar visus produktu aprites cikla posmus un dažādas materiālu grupas, panākot arī, ka sabiedrība var pilnvērtīgi iesaistīties

Aprites ekonomikas rīcību virzieni aprītes ciklā: ES stratēģijas elementi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas izaicinājumi aprites ekonomikas ieviešanai un jaunie mērķi

Izlietotā iepakojuma pārstrādē

Visa iepakojuma
65 % līdz 2025
70% līdz 2030

Atsevišķi mērķi
katram iepakojuma
materiālam

Poligonos noglabāto atkritumu apjoma samazināšana

Līdz 10 % sadzīves
atkritumu 2035.g.
Līdz 35% bioloģiski
noārdāmo atkritumu
jau 2020 (1995 bāze)

Sadzīves atkritumu pārstrāde

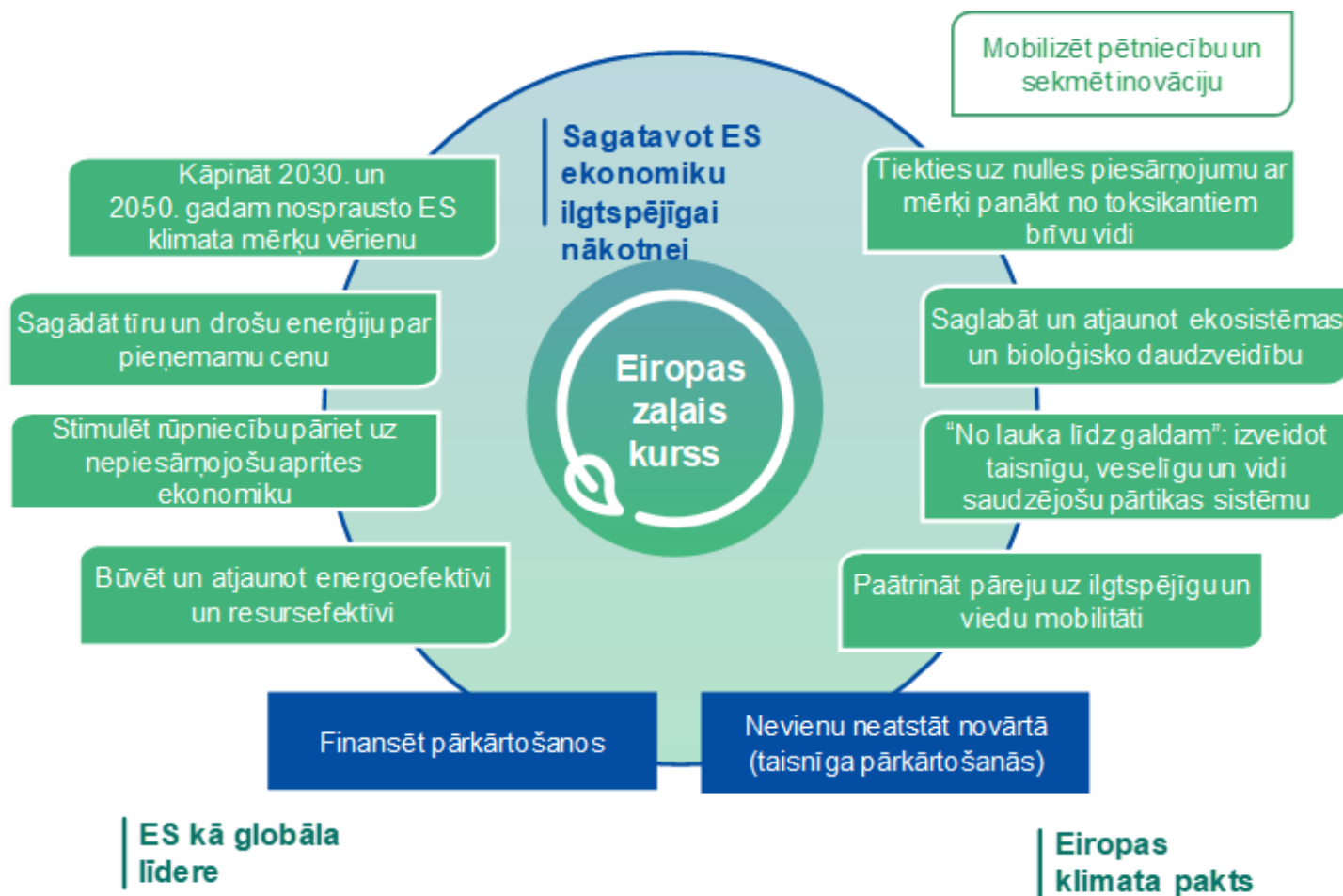
55 % līdz 2025
60 % līdz 2030
65 % līdz 2035

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss (2019)

2019. gada 11. decembrī EK nāca klajā ar jaunu paziņojumu "Eiropas zaļais kurss". Kurša mērķis ir arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt ES dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labklājību no vides apdraudējumiem un ietekmes.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss (2020)

- ✓ EK piedāvā jaunu izaugsmes stratēģiju un industriālo politiku, kas tiecas ES pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar mūsdienīgu resursu efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā siltumnīcefekta gāzu neto emisijas 2050. gadā samazinātos līdz nullei un ekonomiskā izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa.
- ✓ Vairāki Eiropas zaļā kursa virzieni ir saistīti ar aprites ekonomikas veicināšanu:
  - ✓ Stimulēt **rūpniecību pāriet uz nepiesārņojošu** aprites ekonomiku, pievēršoties **zaļai un digitālai pārveidei** rūpniecības attīstībā;
  - ✓ Tiektais uz **nulles piesārņojumu** ar mērķi panākt no toksiskām vielām brīvu vidi;
  - ✓ **“No lauka līdz galdam”**: izveidot taisnīgu, veselīgu un vidi saudzējošu pārtikas aprites sistēmu u.c.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

EK «Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu»(2020)

1. Ilgtspējīgu produktu rīcībpolitika

- ✓ Ilgtspējīgu produktu izstrāde. Ekodizaina direktīva, ES ekomarķējums vai ES zaļā publiskā iepirkuma kritēriji paredz produktu ilgtspējas principus. Par prioritārām nozarēm tiks noteiktas elektronika, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un tekstilizstrādājumi, kā arī mēbeles, starpprodukti un dažādi izejmateriāli, (tērauds, cements un ķīmiskās vielas). EK pieņems un īstenos jauno Ekodizaina un energomarķējuma darba plānu 2020.–2024.
- ✓ Patērētāju un publisko iepircēju iespēcināšana ar mērķi nodrošināt, ka patērētāji tirdzniecības vietā saņem uzticamu un noderīgu informāciju par produktiem (to kalpošanas laiku, remonta pakalpojumu, rezerves daļu un remonta rokasgrāmatas). EK apsvērs, kā patērētājus labāk pasargāt no produktu priekšlaicīgas morālas novecošanas
- ✓ Apritīgums ražošanas procesos. Sinerģijā ar Rūpniecības stratēģijas mērķiem; atbalstīta ilgtspējīgu un apritīgu uz bioresursiem balstītu produktu nozare; popularizēta digitālo tehnoloģiju izmantošana resursu. MVU stratēģija ilgtspējīgai un digitālai Eiropai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

EK «Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu»(2020)

2. Pasākumi, kas skar galvenās produktu vērtību ķēdes

- ✓ Elektriskās un elektroniskās ierīces. Apritīgas elektronikas iniciatīvu. Elektronika un IKT tiek izvirzīta par prioritāro nozari, kurā ieviest principu "tiesības uz remontu". ES mēroga atpakalnodrošināšanas sistēmu. Tiks pārskatīti noteikumi par bīstamu vielu ierobežošanu EEI .
- ✓ Bateriju un akumulatoru direktīvas izvērtējums.
- ✓ EK ierosinās pārskatīt noteikumus par nolietotiem transportlīdzekļiem: transportlīdzekļu konstrukciju ar to apstrādes iespējām kalpošanas laika beigās, apsvērt noteikumus par obligātu otrreizējā materiāla saturu atsevišķos komponentos.
- ✓ Lai līdz 2030. gadam panāktu, ka viss ES tirgū nonākušais iepakojums ir ekonomiski izdevīgā veidā atkārtoti izmantojams vai pārstrādājams, samazināt (ieviešanu, kas atvieglotu izlietošanu)
- ✓ uz bioresursiem balstītu plastmasu ieguvei, marķēšanai un izmantošanai un bionoārdāmas (biodegradable) vai kompostējamas plastmasas izmantošana.
- ✓ Tekstilizstrādājumi primāro izejvielu un ūdens izmantošanas ziņā ir ceturtajā vietā (pirmās trīs vietas ieņem pārtika, mājokļi un transports) un piektajā vietā nozares radīto SEG emisiju ziņā. EK sagatavos visaptverošu ES Tekstilizstrādājumu stratēģiju, kuras mērķis būs stiprināt industriālo konkurētspēju un inovāciju šajā nozarē, stimulēt ilgtspējīgu un apritīgu tekstilizstrādājumu ES tirgu un dot impulsu jauniem uzņēmējdarbības modeļiem. Tiks uzlabota uzņēmējdarbības un regulatīvā vide un paredzēti īpaši stimuli un atbalsts modelim "produkts kā pakalpojums", apritīgiem materiāliem un ražošanas procesiem. Tiks sagatavotas norādes, kā panākt augstu tekstilatkritumu dalītās savākšanas līmeni, kas dalībvalstīm ir jāsasniedz līdz 2025. gadam; tiks stimulēta tekstilizstrādājumu šķirošana, atkārtota izmantošana un pārstrāde, tostarp izmantojot inovācijas un ražotāja paplašinātas atbildības shēmas.
- ✓ Būvniecības nozare rada vairāk nekā 35% no visiem ES radītajiem atkritumiem. SEG emisijas no materiālu ieguves, būvmateriālu ražošanas, būvniecības un ēku renovācijas rada 5-12 % no visām kopējām valstu SEG emisijām. EK nāks klajā ar plašu Ilgtspējīgas būvētās vides stratēģiju, kas sekmēs aprites principu ieviešanu visā ēkas kalpošanas laikā. Būvzstrādājumu ilgtspējas jautājumus risinās Būvzstrādājumu regulas pārskatīšanas ietvaros; aprites ekonomikas principi tiks ieviesti arī ēku projektēšanā. Tiks apsvērts, vai vajadzīgs pārskatīt materiālu atgūšanas mērķrādītājus, kas ES tiesību aktos noteikti attiecībā uz būvgružiem un ēku nojaukšanas atkritumiem un to materiālu ziņā specifiskām frakcijām. EK īpašu uzmanību pievērsīs izolācijas materiāliem.
- ✓ Pārtikas zudumi un to izšķērdēšana ES sasniedz 20%, tāpēc, pārskatot 2008. gada 19. novembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu, EK rosinās noteikt pārtikas atkritumu samazināšanas mērķrādītāju. Gaidāmā ES stratēģija "No lauka līdz galdam" (Farm to Fork) pievērsīsies pārtikas vērtību ķēdei kopumā. Ilgtspējīgu produktu iniciatīvas ietvaros EK pilnveidos iniciatīvu, kas paredz ēdināšanas pakalpojumu nozarē vienreizlietojamu iepakojumu, traukus un galda piederumus aizstāt ar atkalizmantojamiem izstrādājumiem.
- ✓ Priekšlikums jaunai Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par minimālajām prasībām ūdens atkārtotai izmantošanai veicinās apritīgu pieeju ūdens atkalizmantošanai lauksaimniecībā. EK atvieglos ūdens atkalizmantošanu un efektivitāti, tostarp rūpnieciskos procesos. EK izstrādās Barības vielu integrētas pārvaldības plānu un apsvērs, vai vajadzīgs pārskatīt direktīvas par notekūdeņu attīrīšanu un notekūdeņu dūņām, un izvērtēs dabiskus barības vielu atdalīšanas paņēmienus, piemēram, aļģu izmantošanu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

EK «Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu»(2020)

3. Mazāk atkritumu, vairāk vērtības

Šajā virzienā darbības tiks orientētas uz pārejas no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu stiprināšanu, tādējādi sekmējot otrreizējo (pārstrādāto) izejvielu tirgus izveidi un nostiprināšanu. EK ierosinās atkritumu dalītās savākšanas sistēmu saskaņošanu.

ES ķīmiskām vielām veltītā rīcībpolitika un tiesību akti, jo īpaši REACH regula, rosina pāriet uz "konceptuāli drošām ķīmiskām vielām". Ilgtspēju sekmējošajā ķīmisko vielu stratēģijā tiks sīkāk iztirzātas saiknes starp ķīmiskajām vielām, produktiem un atkritumiem veltītajiem tiesību aktiem un stiprināta to sinerģija ar aprites ekonomiku.

Lai izveidotu labi funkcionējošu otrreizējo izejvielu tirgu, EK izvērtēs iespējas attiecībā uz konkrētām atkritumu plūsmām izstrādāt vienotus kritērijus, pēc kuriem nosaka, kad atkritumi vairs nav uzskatāmi par atkritumiem.

ES noteikumi par atkritumu sūtījumiem tiks rūpīgi pārskatīti

4. Aprites ekonomika cilvēku, reģionu un pilsētu labā

Paredzētie pasākumi vērsti aprites ekonomikas mērķu savienošanai ar sociālās ekonomikas mērķiem, veidojot nosacījumus jaunu darbavietu radīšanai, atbalstot gan zaļo pāreju, gan sociālās iekļautības stiprināšanu. Tas ietver Prasmju programmas aktualizēšanu, partnerību "Prasmju pilnveides pakts" izveidošanu un Sociālās ekonomikas rīcības plāna pieņemšanu, kā arī atbalstu Taisnīgas pārkārtošanās mehānismam (Just Transition Mechanism). Aprites ekonomika būs arī viena no Zaļo pilsētu vienojošajām prioritātēm.

5. Caurviju pasākumi

Pasākumi aprites ekonomikas modeļa sasaistīšanai ar klimatneitralitātes mērķiem, nosacījumu izstrāde ilgtspējīgākai ražošanai un patēriņam (Taksonomijas regula, Intelektuālā īpašuma stratēģija u.c.), atbalsta nodrošināšana apritīgām inovācijām – ERAF, LIFE, "Apvārsnis Eiropa". No rīkiem pilsētu attīstībai kā galvenie izcelti Eiropas pilsētiniiciatīva, iniciatīva "Intelligent Cities Challenge" un Apritīgo pilsētu un reģionu iniciatīva.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam

Saturs:

1. PAMATOJUMS APRITES EKONOMIKAS IEVIEŠANAI	7
1.1. Starptautiskais rīcībpolitikas satvars aprites ekonomikas virzībai.....	7
1.2. Aprites ekonomikas galvenie virzieni un jomas	9
1.2.1. Ilgtspējīgu produktu rīcībpolitika	10
1.2.2. Atkritumu pārvēršana par resursiem.....	11
1.2.3. Noslēgtu materiālu ciklu veidošana un otrreizējo izejvielu izmantošana.....	13
1.2.4. Ilgtspējīga patēriņa veicināšana.....	13
1.3. Investīcijas aprites ekonomikas veicināšanai.....	14
2. SITUĀCIJA LATVIJĀ APRITES EKONOMIKAS JOMĀS	15
2.1. Materiālu patēriņš un resursu produktivitāte	15
2.2. Materiālu atgūšana no atkritumiem un otrreizējo izejvielu izmantošana	17
2.3. Preču atkārtota izmantošana un labošana.....	19
2.4. Politikas instrumenti un iniciatīvas aprites ekonomikas veicināšanai	21
2.4.1. Ražotāju paplašinātā atbildība	21
2.4.2. Ekonomiskie instrumenti.....	21
2.4.3. Zaļais publiskais iepirkums	22
2.4.4. Sabiedrības iniciatīvas videi draudzīga patēriņa veicināšanai.....	22
2.5. Sistēmiskie šķēršļi aprites ekonomikas attīstībai.....	23
3. PLĀNA SASAITE AR STARPTAUTISKIEM, EIROPAS SAVIENĪBAS UN LATVIJAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	25
4. APRITES EKONOMIKAS RĪCĪBAS PLĀNA MĒRĶI UN RĪCĪBAS VIRZIENI	27
5. IETEKMES NOVĒRTĒJUMS UZ VALSTS UN PAŠVALDĪBU BUDŽETU	34
6. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA.....	35

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam

Plāna mērķis

Aprites ekonomikas ieviešana un attīstība Latvijā, veidojot konkurētspējīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu valsts tautsaimniecību

Politikas rezultāts/-i un rezultatīvais rādītājs/-i

- 1) Pieaugusi resursu produktivitāte un pārvaldība (no 0,90 *euro/kg* uz 1,55 *euro/kg*);
- 2) Pieaugusi otrreizējo resursu un preču izmantošana (no 6,6 % uz 11,0 %);
- 3) Pieaugusi sabiedrības izpratne un iesaiste aprites ekonomikas ieviešanā (*Eurobarometer* u.c. aptauju rezultāti).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam

(2019. gada 31. oktobrī izsludināts VSS-1081)

- ▶ Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu;
- ▶ Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs;
- ▶ Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai;
- ▶ Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana;
- ▶ Materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs;
- ▶ Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā;
- ▶ Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Rīcības virziens		Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
1.1.	Atkritumu un materiālu plūsmas uzskaites uzlabošana komersantu, pašvaldību un valsts līmenī, statistikas izmantošana informētas politikas veidošanā	Uzlabota atkritumu un materiālu plūsmas uzskaites sistēma	Precizēti atkritumu un materiālu plūsmu dati	VARAM	CSP, LVĢMC, pašvaldības, VM, VVD, ZM
1.2.	Ražotāju atbildības sistēmu paplašināšana, to kontroles un caurspīdības uzlabošana	Pilnveidota RAS darbība un uzraudzība	Nodrošināts caurredzamības princips RAS darbībā	VARAM	Komersanti, RAS, VVD
1.3.	Jaunās paaudzes tehnoloģiju attīstības veicināšana	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Jaunāko tehnoloģiju (t.sk. bezatkritumu) izmantošana ražošanā un pārstrādē	VARAM	EM, komersanti, LIIA
1.4.	Otreizējo materiālu tirgus attīstība	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Pieaugusi otreizējo materiālu/izejvielu izmantošana	VARAM	EM

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2. Rīcības virziens		Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
2.1.	Atbalsta instrumentu izstrāde un pilnveidošana un finansējuma nodrošināšana inovācijām un pētniecībai jaunu materiālu, tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Ieviesti pētījumi, inovācijas aprites ekonomikas un saistītajās jomās	IZM	EM, LIAA, SM, VARAM
2.2.	Ekodizaina principu attīstība ražošanā un produktu izstrādē, izglītībā un inovācijās saistībā arī ar produktu politikas pilnveidošanu	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Ražošanā ieviests ekodizaina princips Pilnveidotas izglītības programmas	VARAM	EM, IZM, izglītības iestādes, komersanti, pētniecības iestādes
2.3.	Digitālo tehnoloģiju izmantošana resursu plūsmu apzināšanai un aprites ekonomikas veicināšanai	Izstrādāti normatīvie akti resursu plūsmu uzskaites digitalizēšanai	Digitalizēta resursu plūsmu uzskaitē	VARAM	EM, komersanti
2.4.	Atbalsta instrumentu izstrāde slēgtu materiālu ciklu un labāko pieejamo tehnoloģiju ieviešana ražošanā	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Resursu produktivitātes pieaugums	VARAM	EM, komersantu organizācijas, LIAA, ZM
2.5.	Atbalsta instrumentu izstrāde jaunu biznesa modeļu veicināšana preču ražošanā un izplatīšanā	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Resursu produktivitātes pieaugums	VARAM	EM, FM, komersanti, pašvaldības, ZM
2.6.	Industriālās simbiozes ⁵¹ veicināšana, īpaši reģionālajā līmenī	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Ieviests reģionālās simbiozes modelis	VARAM	EM, komersanti, LIAA, ZM

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3. Rīcības virziens		Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai un labošanai			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
3.1.	Atbalsts sociālajām inovācijām	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Otrreizējo resursu un preču lietošanas pieaugums	EM	LM, NVO, pašvaldības
3.2.	Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Otrreizējo resursu un preču lietošanas pieaugums	LM	EM, pašvaldības
3.3.	Atbalsts labošanas sektora attīstībai ⁵¹	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Pieaudzis preču labošanas /remonta sektors	EM	FM, pašvaldības
3.4.	Profesionālā izglītība un amata prasmju attīstība neformālajā/ mūžizglītībā	Pilnveidotas profesionālās izglītības programmas neformālās/ mūžizglītības sektoros	Otrreizējo resursu un preču lietošanas pieaugums	IZM	LIAA, NVO, pašvaldības, VARAM

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4. Rīcības virziens		Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
4.1.	Pilnveidotas zaļā publiskā iepirkuma prasības, iestrādājot aprites ekonomikas principus	Pilnveidotas ZPI prasības	ZPI īpatsvara pieaugums	VARAM	EM, FM, IUB
4.2.	Ilgspējīgu biroja un koplietošanas telpu un citu resursu izmantošanas attīstība publiskajā pārvaldē	Izstrādāts konceptuālais risinājums	Izvērtējot iespējas, sagatavots konceptuālais risinājums un tas iesniegts izskatīšanai Ministru Kabinetā	Valsts kanceleja, FM	Visas publiskās pārvaldes iestādes

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

5. Rīcības virziens		Materiālu plūsmu un procesu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
5.1.	Materiālu ilgtspējīgas izmantošanas un it īpaši koksnes ^{52;53} izmantošanas būvniecībā veicināšana un būvniecības prasību pilnveidošana.	Izstrādātas vadlīnijas	Pieaudzis koksnes un koksnes materiālu īpatsvars būvniecībā	EM, ZM	Komersanti, LIAA
5.2.	Informācija, atbalsts un izglītība, lai mainītu sabiedrības un komersantu attieksmi pārtikas patēriņa jautājumos	Sagatavots informatīvais materiāls	Mainījies sabiedrības viedoklis un uzvedība (Eurobarometer aptauju rezultāti)	ZM	IZM, komersanti, NVO, pašvaldības, VARAM, VM
5.3.	Pārtikas uzskaites sistēmas izveide un attīstība organizāciju/komersantu, pašvaldību un nacionālajā līmenī	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Samazināts pārtikas atkritumu apjoms	VARAM	IZM, nozaru asociācijas, pašvaldības, VM, ZM
5.4.	Pārtikas pārdales sistēmas attīstība, t.sk. iesaistot pārtikas banku un sociālās uzņēmējdarbības sektoru	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Pieaudzis sociālajiem uzņēmumiem un pārtikas bankām nodotais pārtikas apjoms	ZM	FM, pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji
5.5.	Tekstila atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Pieaudzis otrreizēji izmantoto tekstilmateriālu tirgus apjoms	VARAM	EM, Komersanti, LM, NVO, pašvaldības
5.6.	Mēbeļu atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Pieaudzis otrreizēji izmantoto mēbeļu tirgus apjoms	VARAM	EM, Komersanti, LM, NVO, pašvaldības

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

6. Rīcības virziens		Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
6.1.	Zaļā iepirkuma realizācija pašvaldību sektorā, balstoties uz aprites ekonomikas principiem	Pašvaldību publiskais iepirkums papildināts ar ZPI prasībām	ZPI īpatsvara pieaugums	VARAM	FM, IUB, pašvaldības
6.2.	Informatīvs atbalsts pašvaldību pilotprojektiem aprites ekonomikas jomā	Sagatavots informatīvais materiāls	Resursu produktivitātes pieaugums	VARAM	Pašvaldības
6.3.	Aprites ekonomika principu ieviešanā pilsētvides plānošanā – profesionālās konsultācijas, apmācības programmas	Sagatavots informatīvais materiāls	Resursu produktivitātes pieaugums	VARAM	Izglītības iestādes, pašvaldības
6.4.	Reģionālās simbiozes (pašvaldību sadarbības) projektu veicināšana	Izstrādāti atbalsta instrumenti	Resursu produktivitātes pieaugums	VARAM	Pašvaldības

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

7. Rīcības virziens		Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana aprites jautājumos			
Nr.	Pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas
7.1.	Informēšana un izglītošanas pasākumi sabiedrības patēriņa un uzvedības modeļu ietekmēšanai, labākās prakses izplatīšana un godināšana	Sagatavots informatīvais materiāls	Mainījies sabiedrības viedoklis un uzvedība attiecībā uz aprites ekonomiku (Eurobarometer aptauju rezultāti)	VARAM	IZM, NVO, pašvaldības
7.2.	Aprites ekonomikas satura iekļaušana izglītības programmās un profesionālās pilnveides apmācībās un mūzizglītībā	Sagatavoti satura priekšlikumi	Palielinājies izglītības programmu skaits, kurās iekļauti aprites ekonomikas jautājumi	IZM	Izglītības iestādes, komersanti, NVO, VARAM
7.3.	Konsultatīvo pakalpojumu un informatīvo pasākumu attīstība aprites ekonomikas <u>prātības pilnveidei</u> un konkrētu projektu uzsākšanai dažādās nozarēs	Sagatavots informatīvais materiāls	Palielinājusies konsultatīvo pakalpojumu pieejamība aprites ekonomikas jautājumos	VARAM	EM, IZM, komersanti